

УДК 37.014.25:378

DOI: 10.35619/pse.vi3.53

Снітовська Ольга

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри латинської та іноземних мов
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького,
м. Львів, Україна
ORCID: 0000-0002-3086-9503
e-mail: ozlotko@gmail.com

ЗАРУБІЖНІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ЗВО В ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Анотація. У статті здійснено синтезований аналіз репрезентативних наукових студій з проблеми підготовки фахівців соціальної роботи в закладах вищої освіти зарубіжних країн для визначення тенденцій, здобутків, проблем її осмислення в українській компаративістиці. У процесі пошуково-евристичної праці було зафіксовано близько 250 різновидових студій із досліджуваної проблеми. З'ясовано, що більшість монографій, наукових статей, тез конференцій підготовлено за матеріалами дисертацій, тож фактично продубльовано їх зміст. За такої історіографічної ситуації здійснено предметний їх аналіз; виявлено спільне та особливе, оригінальне, що й визначає доробок окремих авторів. З'ясовано чинники і схарактеризовано періодизацію розвитку професійної підготовки фахівців соціальної сфери та функцій і напрямів їх діяльності, що зазвичай трансформується в характеристику багаторівневих систем професійної освіти. За результатами історіографічного аналізу визначено основні тенденції та особливості вивчення досліджуваної проблеми.

Ключові слова: професійна підготовка фахівців соціальної роботи, соціальна освіта, зарубіжні країни, українська педагогічна компаративістика, історіографічний аналіз, методологічний підхід.

Постановка проблеми. Динамічний, складний, подекуди суперечливий процес інтеграції України у європейський освітній і науковий простір актуалізує потребу всебічного осмислення зарубіжного досвіду щодо функціонування національних освітніх систем. У такому ракурсі українська педагогічна компаративістика нагромадила значний масив різних за тематикою досліджень (монографії, дисертації, навчальна література, наукові статті, матеріали конференцій тощо) з проблеми підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи в національних системах освіти зарубіжних країн. Результати цих наукових пошуків мають науково-теоретичну та практичну значущість для розвитку педагогічної науки та вдосконалення національної системи підготовки кадрів відповідного профілю в Україні. Це зумовлює потребу їх предметного синтезованого аналізу. На розв'язання цього актуального завдання спрямована наша історіографічна розвідка.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Позаяк представлена стаття передбачає безпосередній розгляд наукових студій із проблеми підготовки фахівців соціальної роботи у ЗВО зарубіжних країн, варто відзначити, що певні фрагментарні спроби аналізу наукової літератури тематичного спрямування (відповідно до предмета свого дослідження) здійснювали автори деяких дисертаційних досліджень (Н. Видишко, А. Кулікова, Г. Лещук, Т. Логвиненко, Н. Микитенко, О. Ольхович, О. Пришляк та ін.). Однак історіографія порушеної проблеми не стала предметом спеціального комплексного вивчення.

Мета статті полягає в здійсненні синтезованого аналізу репрезентативних студій із проблеми підготовки фахівців соціальної роботи у ЗВО зарубіжних країн задля визначення тенденцій, здобутків, вузьких місць її вивчення в українській компаративістиці.

Вклад основного матеріалу дослідження. За результати пошуково-евристичної праці (аналіз бібліографічних видань, пошук у мережі «Інтернет» тощо) зафіксовано близько 250 різних за тематикою дослідження проблем. За результатами їх аналізу з'ясовано, що більшість (понад 80 %) монографій, наукових статей, тез конференцій були підготовлені за матеріалами дисертацій, тож фактично дублювали їх зміст. Меншою мірою це стосується навчально-методичної літератури. Зважаючи на означену історіографічну ситуацію, увагу було зосереджено на предметному вивченні дисертацій та дидактичних видань, що відображають основні тенденції та здобутки нарощування науково-педагогічних знань у межах досліджуваної проблеми. Логіку і послідовність історіографічного аналізу позначають акценти на таких параметрах, як предмет, країнознавчий вектор, структурно-змістова спрямованість дослідження; спільне та особливе (оригінальне), що позначає доробок окремих авторів, тощо.

З огляду на доволі значну кількість дисертаційних праць з цієї проблеми та їх подібну предметно-тематичну спрямованість і відносно вузький країнознавчий діапазон (табл.1), фокусуємо на порівняльному аналізі їх результатів.

Таблиця 1

Вибірка дисертацій українських науковців з проблеми підготовки фахівців соціальної роботи у ЗВО зарубіжних країн (за роками захисту)

Автор	Назва
Мельжинський Я.	Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки і вдосконалення працівників державних установ соціального страхування в Польщі (2001)
Пічкара О. П.	Система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії (2003)
Віннікова Л. В.	Система підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах США (2003)

Собчак Н. М.	Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США (2004)
Гайдук Н. М.	Професійна підготовка соціальних працівників до здійснення посередництва (на матеріалах США і Канади) (2005)
Когут С. Я.	Система професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз) (2006)
Микитенко Н. О.	Професійна підготовка соціальних працівників в університетах Канади (2006)
Загайко О. В.	Підготовка працівників соціальних служб для середніх загальноосвітніх навчальних закладів Великої Британії (2008)
Ольхович О. В.	Підготовка соціальних працівників до роботи з біженцями у вищих навчальних закладах США і Канади (2008)
Павлішак О. Р.	Професійна підготовка соціальних педагогів в Австрії (2008)
Пришляк О. Ю.	Професійна підготовка соціальних педагогів у вищих навчальних закладах Німеччини (2008)
Удовиченко Н. К.	Підготовка професійних консультантів служби зайнятості у вищих навчальних закладах Німеччини (2008)
Кулікова А. Є.	Підготовка соціальних працівників до роботи з молоддю у вищих навчальних закладах Швеції (2009)
Лещук Г. В.	Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Франції (2009)
Видишко Н. В.	Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у коледжах Канади (2010)
Логвиненко Т. О.	Теорія і практика підготовки фахівців соціальної сфери в університетах Скандинавських країн: Данія, Норвегія, Швеція (2016)
Клос Л. Є.	Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в університетах США до здоров'єзберезувальної діяльності (2018)
Шевченко Ж. М.	Практична підготовка соціальних працівників у вищій школі Польщі (2019)

[Авторське опрацювання]

Предметний аналіз означених дисертацій виявив, що вони мають подібні структурні компоненти та змістову спрямованість. З'ясування чинників і періодизації розвитку професійної підготовки фахівців соціальної сфери та

функцій і галузей їх діяльності (праця з дітьми і молоддю, сім'ями, людьми похилого віку, безробітними, іммігрантами, інклюзія тощо) часто трансформується в характеристику багаторівневих систем професійної освіти (допрофесійна, середня, спеціальна, вища, післядипломна підготовка), змісту, методів, інших аспектів освітнього процесу.

Відзначмо схожу позицію науковців, у відповідності до якої модернізація систем соціальної освіти в країнах ЄС відбувалася в спільному руслі, відповідно до положень Болонської декларації. Це виявилось в упровадженні двоступеневої системи вищої освіти (бакалаврат/ліцензіат – магістратура) та системи після ступеневої підготовки докторів; у посиленні співпраці між профільними закладами вищої освіти та соціальними установами тощо. У такому ж ракурсі висвітлюється підготовка соціальних працівників за окремими напрямками, спеціальностями. Наприклад, у вивченні проблеми підготовка професійних консультантів служби зайнятості у закладах вищої освіти Німеччини Н. Удовиченко враховує спільну освітню політику країн ЄС у цьому напрямі професійної підготовки. Це виявилось в запровадженні системи 3–4-річної вищої спеціалізованої освіти за ОКР бакалавр, ліцензіат, профільної спеціалізації на різних факультетах університетів (психологія, педагогіка, соціологія та ін.), 1–2-річного післядипломного навчання за ОКР магістр, внутрішніх програм ЗВО з підготовки професійних консультантів, улаштуванні курсів при спеціалізованих закладах освіти тощо [13].

Поряд із загальними тенденціями розвитку національних систем соціальної освіти здійснено характеристику їхньої унікальності. Зокрема, авторка згаданої вище наукової праці відстежила особливості становлення системи підготовки професійних консультантів служби зайнятості в Німеччині, що позначалися етапами функціонування 16 місячних міждисциплінарних курсів у 1920-х рр. і управлінських шкіл у 1950-х рр.; академізації навчання в 1970-х рр., що виявилася в його перенесенні на рівень вищої школи; її уніфікації після об'єднання ФРН і НДР у 1990-х рр. XX століття. На такому тлі підготовка фахівців відокремилася від державного управління та стала орієнтуватися на ринок праці [13].

Так само О. Пришляк у розробленій періодизації розвитку системи соціальної підготовки кадрів у Німеччині показала, що, незважаючи на спільні загальні чинники, що визначали її основні етапи, вони мали істотні відмінності в різних федеральних землях країни [11].

Спільне та особливе простежуємо і в наукових підходах до вивчення професійної підготовки соціальних працівників у різних національних системах освіти. Так, Н. Микитенко в процесі вивчення розвитку соціальної освіти в Канаді проаналізувала напрацьовані вченими її базові теорії (соціологічна, психологічна, комплексна) та схарактеризувала основні напрями розвитку (клінічна соціальна робота; соціальна політика) і відповідний до них поділ за

спеціальностями (підготовка фахівців, які надають прямі послуги, діють як супервізори-менеджери). Особливо акцентується увага на здійсненні соціальної освіти в співпраці з державними, приватними, громадськими організаціями соціального спрямування та особливостях діяльності структурних підрозділів 24 університетів Канади, що готують бакалаврів генералістичних-фахівців та магістрів за різними спеціальностями і спеціалізаціями [8].

Актуальною в теоретико-методологічному і пізнавальному контексті є наукова праця Н. Видишко щодо професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у коледжах Канади. Здійснивши її різноаспектний аналіз, авторка розкрила витоки і генезу теорії соціальної роботи, яка, сягаючи корінням кінця XVI ст., з одного боку, формувалася під впливом традицій милосердя (Charite) Франції. З іншого боку, канадська модель вплинула на розвиток соціальної освіти в Англії, Шотландії, Німеччині, США. У процесі еволюції утвердилася уніфікована назва цієї сфери – «соціальна робота» («Travailsocial»). Довівши, що її організація в цих країнах має багато спільного, Н. Видишко розкрила своєрідність різних компонентів соціальної освіти Канади [1].

До слова, інші автори доводять, що давня історія і багатий досвід соціальної освіти Великої Британії справив найбільший вплив на розвиток європейської і світової теорії та практики підготовки фахівців до соціальної роботи [4].

Розвиваючи цей дискурс у дослідженні системи підготовки соціальних працівників у ЗВО США, Л. Віннікова також акцентувала увагу на її всеосяжному впливі. Вагомим аргументом на користь такої позиції став термін «соціальний працівник», який після юридичного визнання в США (1956) набув поширення для визначення цієї професії в інших країнах світу. У такій площині Л. Віннікова розкрила особливості американської моделі соціальної освіти: децентралізація (загальні умови для вступників ЗВО доповнюються своїми вимогами; автономія організації професійної підготовки тощо); вузькопрофільна підготовка до праці з окремими категоріями осіб і спільнотами; інноваційні підходи до мети та оцінювання навчання (відповідність акредитаційних програм державним та місцевим вимогам; запровадження оцінних стандартів) тощо [2].

Досліджуючи підготовку соціальних працівників у системі неперервної освіти США, Н. Собчак зосередилася на з'ясуванні її генези, чинниках, етапах розвитку. Це виявилось в розробленні авторської періодизації. Її етапи позначаються появою благодійних товариств у 1840-х рр.; розвитком професійних організацій соціальних працівників і визначенням стандартів їх підготовки (1901–1960 рр.); упровадженням норм і кваліфікацій (від 1960-х рр.) тощо. Крізь призму цих етапів окреслюються тенденції розвитку соціальної освіти: включення профільних закладів у систему університетської освіти (1898–1919 рр.), визначення освітніх рівнів (1920–1984 рр.), перехід на триступеневу систему підготовки (з 1985 р.) [12]. Така структурованість і логіка надають дослідженню цілісності, оригінальності.

Оцінюючи результати означених вище наукових праць з позицій комплексного та феноменологічного підходів, можемо стверджувати, що вони не дублюються, а взаємодоповнюються. Це стосується і суто порівняльних досліджень, що відображають процес нарощування нових знань. Зокрема, поклавши в основу дослідження про професійну підготовку соціальних працівників у Канаді та США до здійснення посередництва методологічні підходи дискурсної етики та компаративної конфліктології, Н. Гайдук з'ясувала спільне та особливе у досвіді обох країн щодо впровадження цього напрямку професійної освіти. Ґрунтовно розкрито, те, як вона розпочинається в загальноосвітній школі, продовжується на професійному рівні в університетах і коледжах, апробується в студентських клубах, відтак удосконалюється випускниками в соціальній, науковій, громадсько-політичній діяльності. Висвітлення цього процесу в контексті розвитку різних галузей знань (юриспруденція і міжнародне право, менеджмент, економіка) та на рівні міжнародних і національних організацій засвідчує масштабність і значущість означеної галузі соціальної освіти [3].

За умов воєнного стану та перспектив повоєнного відновлення України актуалізується зарубіжний досвід підготовки соціальних працівників для роботи з окремими категоріями населення та в різних суспільних сферах. Зокрема, досліджуючи підготовку майбутніх фахівців до праці з біженцями у ЗВО США та Канади, О. Ольхович з'ясувала її сутність і напрями (соціально-правовий, трудовий, педагогічний, медичний, інформативний) за ОКР бакалавр і магістр та в системі післядипломної освіти. Корисним в цьому контексті є розкритий нею досвід формування таких особистісних якостей фахівця, як позитивна самооцінка, самоконтроль, здатність до емпатії, оптимізм, етнокультурна толерантність та ін. [9].

Актуальні питання підготовки соціальних працівників у ЗВО порушено в дослідженнях про розвиток національних систем неперервної освіти маргінальних груп населення Мексики і Венесуели (О. Жижко 2013), іммігрантів у Швеції (Н. Бугасова, 2013), кваліфікованих працівників у Болгарії та Польщі (А. Каплун, 2011), про соціальну роботу з юними матерями у Великій Британії і США (І. Братусь, 2007) та ін. Напрацьовані авторами матеріали засвідчують, наскільки складною, різновекторною в науково-теоретичному і практичному вимірах є ця проблематика, що відкриває перспективи для наступних системних досліджень.

На окрему позитивну оцінку заслуговує докторська дисертація Л. Клос з теорії та практики підготовки соціальних працівників в університетах США до професійної діяльності у сфері здоров'я (до слова, однієї з небагатьох праць із такої тематики). Трактуючи її як окрему цілісну підсистему професійної освіти фахівців соціальної роботи, авторка простежила її генезу та етапи розвитку, обґрунтувала як міждисциплінарну наукову проблему, що інтегрує різногалузеві

компоненти і комплексно виявляється в структурно-функційній моделі підготовки фахівця до здоров'язбережувальної діяльності. Заразом схарактеризувала можливості реалізації цього досвіду на державному, інституційному, університетському, галузевому рівнях за концептуальним, нормативно-правовим, управлінським, інформаційним напрямками [5].

Попри певну схожість предмета дослідження, маємо дві оригінальні рецепції системи підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії. Першу представляє робота О. Пічкара, де авторка відстежує її витоки від жіночого університету (1845) та відкриття на початку 1900-х рр. XX століття перших профільних закладів освіти, характеризує здійснення цієї підготовки на державному, регіональному, місцевому рівнях у проєкції соціальної роботи в чотирьох секторах: неформальному (сім'я, друзі, сусіди); волонтерському; державному; комерційному. Дослідниця подає ґрунтовну характеристику оригінальної шестиступеневої структури підготовки недипломованих працівників для роботи в соціальних закладах та дипломованих фахівців після навчання в університетах і коледжах [10].

Другу рецепцію представляє дослідження О. Загайко про систему підготовки фахівців соціальних служб для загальноосвітніх шкіл Британії. Проаналізувавши теоретичний доробок з цієї проблеми провідних науковців світу та з'ясувавши її генезу, від благодійних та релігійних організацій кінця XIX – початку XX ст., О. Загайко комплексно розкриває її розвиток на кожному з п'яти визначених етапів. Представлена таким чином цілісна картина досліджуваного феномена дає чітку уяву про характер і особливості реформування британської системи підготовки соціальних працівників, що вважається однією з найкращих у світі [4].

Це дослідження вчергове засвідчує продуктивність комплексного хронологічного підходу до вивчення національних систем професійної освіти. На жаль, він зрідка реалізується сучасними компаративістами, які подекуди формально представляють свої хронологічні схеми, проводять дослідження без прив'язки до визначених етапів.

Поряд із представленими здобутками українських авторів, інші методологічні підходи до порушеної проблеми пропонують зарубіжні науковці, які захистили дисертації в Україні, тож правомірно розглядаються в предметному полі вітчизняної компаративістики. Як приклад, доробок Я. Мельжинського, який у праці про підготовку працівників соціального страхування в Польщі схарактеризував лише її загальнотеоретичні положення, а з'ясування організаційної моделі, що стосувалася предмета дослідження, звів до «експерименту» у вигляді результатів опитування працівників «соцстраху» [7].

Для порівняння, у дисертаційній роботі Ж. Шевченко про практичну підготовку соціальних працівників у вищій школі Польщі здійснено предметний комплексний аналіз проблеми. Це виявляється у визначенні її стратегій

(прогресивна інституціалізація, децентралізація, професіоналізація) і багатофакторної структури, характеристики основних моделей підготовки фахівців [14].

Це дослідження є прикладом вдалого поєднання аналізу «загального» (характерного для країн ЄС) та «особливого», притаманного окремим національним системам освіти.

Це стосується і здійсненого С. Когут порівняльного аналізу систем професійної підготовки соціальних педагогів у вищих закладах освіти Польщі та України. У змісті такого аналізу авторка ґрунтовно зреалізувала відносно новий у пострадянській методології компаративістики синергетичний підхід, показавши як нелінійні, відкриті, самоорганізовані, детерміновані зовнішніми і внутрішніми чинниками системи, що забезпечують сумативну діяльнісну професійну підготовку соціального педагога. У такому ракурсі за чотирма етапами, що охоплюють 1918–2004 рр., визначаються і порівнюються впливи на ці системи обох країн суб'єктів соціальної та освітньої політики, наукових шкіл соціальної педагогіки, громадських організацій, церкви. Національні системи соціальної освіти двох країн зіставляються за окремими компонентами (структура, тенденції, напрями розвитку тощо) та як цілісні феномени [6].

Поряд із дисертаціями, накопичення наукових знань про структурно-організаційні та дидактичні аспекти функціонування зарубіжних систем соціальної освіти відображають близько двох десятків виявлених навчальних посібників. З-поміж них на висвітленні зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців для соціальної сфери зосереджені праці В. Поліщук (Тернопіль, 2002), яка здійснила комплексне порівняння її моделей та особливостей розвитку США та західноєвропейських і постсоціалістичних країнах; І. Ковчиної (2001), яка зацентрувала на аналізі зарубіжних технологій соціальної роботи на початку XXI ст., та ін.

Своєрідний формат подачі аналітичних матеріалів простежуємо в навчальних посібниках О. Кубіцького «Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах» (2009) та «Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах» (2015). З'ясувавши сутність, передумови, чинники розвитку соціальної підготовки як суспільного феномена, автор характеризує її окремі компоненти в різних країнах: США, КНР, Японії (особливості систем соціальної освіти); Великій Британії (підготовка кадрів для соціальної роботи в школі); Німеччині (соціально-педагогічна підготовка для праці з різними категоріями населення); Швеції, Ізраїлі тощо. Такий несистемний вибірковий аналіз увиразнює багатство і розмаїття зарубіжного досвіду підготовки соціальних працівників.

Автори наукових статей мобільніше та оперативніше реагують на чергові виклики та актуальні тренди дослідження освітньо-педагогічних проблем. У такому ракурсі, до прикладу, анонсуємо низку публікацій, що засвідчують розширення тематичного спектру вивчення порушеної проблеми в проєкціях:

показу теоретичної підготовки докторів соціальної роботи у Великій Британії (О. Бартош, 2015); зіставлення зарубіжного та вітчизняного досвіду підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з особами з особливими освітніми потребами (Г. Скачкова, 2018); з'ясування структурно-змістових особливостей підготовки фахівців з фізичної реабілітації в країнах ЄС (Н. Белікова, 2019); аналізу міжнародного досвіду професійної підготовки соціальних працівників із соціального захисту молоді (Я. Співак, 2018); синтезованого осмислення спільного та особливого в розвитку систем підготовки соціальних працівників у розвинених країнах світу (Л. Романовська, 2013; Г. Вошколуп, Н. Шура, 2020) та ін.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Здійснений історіографічний аналіз дає змогу окреслити основні тенденції та особливості вивчення досліджуваної проблеми в українській педагогічній компаративістиці. З одного боку, дослідження про підготовку фахівців соціальної роботи в зарубіжних ЗВО мають вузький країнознавчий спектр (на 80 % стосуються США і кількох розвинених країнах Європи) та подібні змістовно-тематичну спрямованість і структуру. З іншого боку, вони вирізняються оригінальними підходами до періодизації національних систем соціальної освіти та характеристиками їх компонентів. Посилюється тренд щодо висвітлення їх розвитку як неперервного процесу, у якому профільні ЗВО відіграють провідну роль, формуючи основи професійної компетентності. Позитивним є вивчення соціальної освіти на макрорівні регіональних і національних систем та мікрорівні окремих університетів. Предметом подальшого історіографічного аналізу має стати вивчення дидактичного досвіду підготовки майбутніх соціальних працівників у зарубіжних країнах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Видишко Н. В. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у коледжах Канади: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2010. 250 с.
2. Віннікова Л. В. Система підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах США: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2003. 20 с.
3. Гайдук Н. М. Професійна підготовка соціальних працівників до здійснення посередництва (на матеріалах США і Канади): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2005. 20 с.
4. Загайко О. В. Підготовка працівників соціальних служб для середніх загальноосвітніх навчальних закладів Великої Британії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Харків, 2008. 175 арк..
5. Клос Л. Є. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в університетах США до здоров'єзберезувальної діяльності: дис. ... док. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2018. 512 арк.
6. Когут С. Я. Системи професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Івано-Франківськ, 2005. 21 с.

7. Мельжинський Я. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки і вдосконалення працівників державних установ соціального страхування в Польщі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2001. 18 с.
8. Микитенко Н. О. Професійна підготовка соціальних працівників в університетах Канади: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Львів, 2006. 213 арк.
9. Ольхович О. В. Підготовка соціальних працівників до роботи з біженцями у вищих навчальних закладах США і Канади: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
10. Пічкарь О. П. Система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2002. 20 с.
11. Пришляк О. Ю. *Професійна підготовка соціальних педагогів у вищих навчальних закладах Німеччини*: автореф. дис. канд. ... пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2008. 20 с.
12. Собчак Н. М. *Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти США*: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2004. 20 с.
13. Удовиченко Н. К. Підготовка професійних консультантів служби зайнятості у вищих навчальних закладах Німеччини: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
14. Шевченко Ж. М. Практична підготовка соціальних працівників у вищій школі Польщі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Кременець, 2019. 441 арк.

REFERENCES

1. Vydysko N. V. *Profesiina pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv u koledzhakh Kanady* [Professional Training of Perspective Social Workers at Canadian Colleges]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Vinnytsia, 2010. 250 ark. [in Ukrainian]
2. Vinnikova L. V. *Systema pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh SShA* [The System of Training Social Workers at Universities of the USA]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05. Luhansk, 2003. 20 s. [in Ukrainian]
3. Haiduk N. M. *Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv do zdiisnennia poserednytstva (na materialakh SShA i Kanady)* [Professional Training of Social Workers for Mediation (Based on the Materials from the USA and Canada)]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2005. 20 s. [in Ukrainian]
4. Zahaiko O. V. *Pidhotovka pratsivnykiv sotsialnykh sluzhb dlia serednikh zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv Velykoi Brytanii* [Training of Social Service Workers for Secondary General Educational Institutions of Great Britain]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Kharkiv, 2008. 175 ark. [in Ukrainian]
5. Klos L. Ye. *Teoriia i praktyka profesiinoi pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v universytetakh SShA do zdoroviezberezhuvalnoi diialnosti* [Theory and Practice of Professional Training of Perspective Social Workers at US Universities for Health-preserving Activities]: dys. ... dok. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2018. 512 ark. [in Ukrainian]
6. Kohut S. Ya. *Systemy profesiinoi pidhotovky sotsialnoho pedahoha u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity Ukrainy i Polshchi (porivnialnyi analiz)* [Systems of Professional Training of Social Pedagogues at Higher Education Institutions of Ukraine and Poland]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Ivano-Frankivsk, 2005. 21 s. [in Ukrainian]
7. Melzhynskiy Ya. *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy profesiinoi pidhotovky i vdoskonalennia pratsivnykiv derzhavnykh ustanov sotsialnoho strakhuvannia v Polshchi* [Organizational and Pedagogical Conditions of Professional Training and Improvement of

Employees of State Social Insurance Institutions in Poland]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Ternopil, 2001. 18 s. [in Ukrainian]

8. Mykytenko N. O. Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v universytetakh Kanady [Professional Training of Social Workers in Canadian Universities]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Lviv, 2006. 213 ark. [in Ukrainian]

9. Olkhovych O. V. Pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv do roboty z bizhentsiamy u vyshchykh navchalnykh zakladakh SShA i Kanady [Training of Social Workers to Work with Refugees at Universities of the USA and Canada]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2008. 20 s. [in Ukrainian]

10. Pichkar O. P. Systema pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi roboty u Velykii Brytanii [System of Training of Social Work Specialists in Great Britain]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Ternopil, 2002. 20 s. [in Ukrainian]

11. Pryshliak O. Yu. Profesiina pidhotovka sotsialnykh pedahohiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh Nimechchyny [Professional Training of Social Pedagogues at Universities in Germany]: avtoref. dys. kand. ... ped. nauk: 13.00.04. Ternopil, 2008. 20 s. [in Ukrainian]

12. Sobchak N. M. Zmist i formy profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv u systemi neperervnoi osvity SShA [Content and Forms of Professional Training of Social Workers in the US further Education System]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Ternopil, 2004. 20 c. [in Ukrainian]

13. Udovychenko N. K. Pidhotovka profesiinykh konsultantiv sluzhby zainiatosti u vyshchykh navchalnykh zakladakh Nimechchyny [Training of Professional Employment Service Consultants at Universities in Germany]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2008. 20 s. [in Ukrainian]

14. Shevchenko Zh. M. Praktychna pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv u vyshchii shkoli Polshchi [Practical Training of Social Workers at Universities in Poland]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Kremenets, 2019. 441 ark. [in Ukrainian]

FOREIGN SYSTEMS OF SOCIAL WORKER TRAINING AT UNIVERSITIES IN THE DISCOURSE OF UKRAINIAN COMPARATIVE STUDIES

Olha Snitovska

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Latin and Foreign Languages Department of the
Danylo Halytskyi National Medical University of Lviv,
Lviv, Ukraine

ORCID: 0000-0002-3086-9503

e-mail: ozlotko@gmail.com

Abstract. The article carries out a synthesized analysis of representative scientific studies on the problem of training social work specialists at universities of foreign countries to determine trends, achievements, problems of its understanding in Ukrainian comparative studies. In the process of search and heuristic work, about 250 different studies on the investigated problem were recorded. It was found that the majority of monographs, scientific articles, theses of conferences were prepared based on the materials of dissertations, so their content was actually duplicated. Under such a historiographical situation, their objective analysis was carried out; common and special, original, which determines the work of individual authors was revealed.

The factors are clarified and the periodization of the development of professional training of social sphere specialists and their functions and areas of activity is characterized, which is usually

transformed into a characteristic of multi-level systems of professional education. According to the results of the historiographical analysis, the main trends and peculiarities of the study of the investigated problem are determined.

Key words: professional training of social work specialists, social education, foreign countries, Ukrainian pedagogical comparative studies, historiographical analysis, methodological approach.

Стаття надійшла до редакції 26.09.2024 р.